

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

KRR.430.002.2016

Nr ewid. 128/2016/P/001/KRR

Informacja o wynikach kontroli

WYKONANIE W 2015 R. PLANÓW FINANSOWYCH AGENCJI NIERUCHOMOŚCI ROLNYCH ORAZ ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA

Warszawa czerwiec 2016 r.

Misją *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

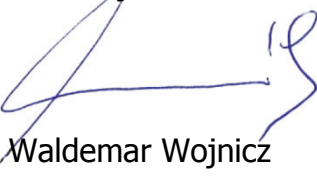
Wizją *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania w 2015 r. planów finansowych
Agencji Nieruchomości Rolnych
oraz Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa**

Dyrektor Departamentu Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Waldemar Wojnicz

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 07. czerwca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
II. Ocena kontrolowanej działalności.....	7
1. Ocena ogólna	7
2. Sprawozdawczość	7
3. Uwagi i wnioski	8
III. Wyniki kontroli wykonania planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	9
1. Przychody Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	9
1.1. Wykonanie przychodów Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.....	9
1.2. Należności Agencji i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	10
2. Gospodarowanie wolnymi środkami	13
3. Koszty Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.....	14
3.1. Wykonanie kosztów Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.....	14
3.2. Zobowiązania Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.....	19
4. Sprawozdania	20
5. Księgi rachunkowe	22
6. Wykonanie zadań	23
IV. Informacje dodatkowe	25
Załączniki	26

I. Wprowadzenie

Agencja Nieruchomości Rolnych (zwana dalej Agencją lub ANR) jest agencją wykonawczą w rozumieniu art. 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹ i działa na podstawie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa² oraz statutu³.

Stosownie do art. 20 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Agencja prowadzi odrębnie własną gospodarkę finansową oraz gospodarkę finansową Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Zasób WRSP) i w związku z tym sporządza odrębnie projekt rocznego planu finansowego Agencji oraz projekt rocznego planu finansowego Zasobu WRSP.

Agencja Nieruchomości Rolnych gospodaruje mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa m.in. przez jego sprzedaż, oddanie mienia na czas oznaczony do odpłatnego korzystania (dzierżawa), wniesienie mienia do spółki lub przekazania w zarząd. Mienie niezagospodarowane Agencja zabezpiecza lub przeznaczona na inne cele w trybie określonym w statucie Agencji.

W 2015 r. Agencja realizowała zadania określone w art. 6 ust. 1 pkt 1–7 i pkt 10 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, dotyczące w szczególności tworzenia oraz poprawy struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych, restrukturyzacji, prywatyzacji i zagospodarowania mienia rolnego Skarbu Państwa oraz zadania określone innymi przepisami.

W dniu 17 listopada 2015 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, mając na uwadze art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, polecił⁴ Prezesowi wstrzymanie dokonywania wszelkich czynności wynikających z zadań ANR, w szczególności dotyczących wszczynania i prowadzenia przetargów oraz innych czynności, które powodują lub mogą powodować powstanie skutków finansowych za wyjątkiem spraw mieszczących się w zakresie zwykłego zarządu i związanych z ochroną osób i mienia.

W związku z wyżej wymienionym pismem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezes ANR w piśmie z dnia 19 listopada 2015 r. polecił dyrektorom oddziałów terenowych Agencji, aby wszelkie zadania należące do ich kompetencji mogły być podejmowane wyłącznie w sytuacji, gdy ich niewykonanie mogłyby spowodować powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej, naruszenie dyscypliny finansów publicznych albo każdej innej odpowiedzialności Agencji Nieruchomości Rolnych. Jednocześnie w ANR zebrano dane dotyczące m.in. nieruchomości przygotowywanych do sprzedaży, w tym nieruchomości zaoferowanych do nabycia w trybie bezprzetargowym na łączną powierzchnię 25.402 ha oraz nieruchomości, co do których wyłoniono kandydatów na nabywców w przetargach na łączną powierzchnię 1.328 ha. Poinformowano o tym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z dnia 30 listopada 2015 r., jak również o możliwych skutkach prawnych wprowadzonych zakazów. Minister, pismem z dnia 4 grudnia 2015 r., po przeanalizowaniu wyjaśnień i propozycji przedstawionych przez Prezesa ANR, zezwolił na zawieranie stosownych umów na sprzedaż i dzierżawę nieruchomości Zasobu WRSP z kandydatami wyłonionymi w wyniku przeprowadzonych przetargów, co do których nie jest wymagane szczególne pełnomocnictwo Prezesa ANR na sprzedaż nieruchomości (dotyczy nieruchomości o powierzchni ponad 50 ha). Ponadto zezwolił na dokonywanie czynności związanych z: rozdysponowaniem lokali mieszkalnych, nieodpłatnym przekazywaniem na rzecz jednostek samorządu terytorialnego nieruchomości Zasobu WRSP, udzielaniem bezzwrotnej

¹ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm., zwana dalej ustawą o finansach publicznych.

² Dz. U. z 2015 r. poz. 1014, ze zm., zwana dalej ustawą o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie nadania statutu Agencji Nieruchomości Rolnych (Dz. U. Nr 262, poz. 1567).

⁴ Pismo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 listopada 2015 r. do Prezesa ANR (Idz.139/11/2015).

pomocy finansowej, wykonywaniem uprawnień i obowiązków związanych z prawem pierwokupu, wszczynaniem i przeprowadzaniem przetargów w zakresie wydzierżawiania nieruchomości Zasobu WRSP, sprzedażą nieruchomości przeznaczonych na inwestycje, parki technologiczne, parki przemysłowe, centra biznesowo-logistyczne, składy magazynowe, nowoczesne budownictwo mieszkaniowe, obiekty sportowo-rekreacyjne lub nieruchomości położone w strefach ekonomicznych, sprzedażą nieruchomości na rzecz byłych właścicieli lub ich następców prawnych, których zawiadomiono o przeznaczaniu nieruchomości do sprzedaży. Jednocześnie Minister poinformował, że dokonywanie innych czynności niż wyżej wymienione będzie mogło być zaakceptowane po przedstawieniu szczegółowego uzasadnienia co do potrzeby dokonywania tych czynności.

W dniu 4 grudnia 2015 r. Prezes ANR przekazał oddziałom terenowym ANR informację o powyższym stanowisku Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Celem kontroli była ocena wykonania planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2015 r., określonych w tabeli 9 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015 r.⁵

Zakres kontroli obejmował:

- wykonanie przychodów, dochodów i wpływów oraz kosztów i wydatków ANR oraz Zasobu WRSP, w tym efekty rzeczowe uzyskane w wyniku realizacji wydatków,
- prawidłowość sporządzenia rocznych i kwartalnych sprawozdań budżetowych za rok 2015 oraz kwartalnych sprawozdań dotyczących operacji finansowych,
- realizację zadań ustawowych,
- realizację planu w układzie zadaniowym.

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w Biurze Prezesa ANR odstąpiono od badania ksiąg rachunkowych ANR i Zasobu WRSP z następujących powodów: sprawozdanie finansowe ANR przez trzy lata otrzymywało pozytywną opinię biegłego rewidenta i w badanym okresie nie nastąpiła zmiana na stanowisku głównego księgowego oraz zmiana systemu finansowo-księgowego. W Biurze Prezesa ANR przeprowadzono badanie zgodności zasad (polityki) rachunkowości z wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶, natomiast w pięciu oddziałach terenowych Agencji przeprowadzono badanie ksiąg rachunkowych.

Przychody Agencji w 2015 r. wyniosły 269.596 tys. zł, natomiast koszty 241.656 tys. zł (wielkości ustalone na podstawie wyników kontroli NIK w ANR zakończonej w dniu 11 kwietnia 2016 r.). Według danych na dzień 10 maja 2016 r. przekazanych przez Ministerstwo Finansów, przychody Agencji w 2015 r. wyniosły 269.597 tys. zł, a koszty 241.691 tys. zł. Zgodnie z § 30 ust. 2 załącznika nr 37 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁷, sprawozdania za IV kwartał 2015 r. mogą być korygowane do dnia 30 kwietnia 2016 r.

Przychody Zasobu WRSP w 2015 r. wyniosły 3.411.559 tys. zł, a koszty 3.088.457 tys. zł (wielkości ustalone na podstawie wyników kontroli NIK w ANR zakończonej w dniu 11 kwietnia 2016 r.). Według danych na dzień 10 maja 2016 r. przekazanych przez Ministerstwo Finansów, przychody Zasobu WRSP w 2015 r. wyniosły 3.410.691 tys. zł, a koszty 3.087.573 tys. zł.

---

⁵ Dz. U. poz. 153, ze zm., zwana dalej ustawą budżetową na 2015 r.

⁶ Dz. U. z 2013 r. poz. 330, ze zm., zwana dalej ustawą o rachunkowości.

⁷ Dz. U. z 2014 r. poz. 119, ze zm.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸ w Biurze Prezesa Agencji oraz w pięciu oddziałach terenowych ANR w: Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie oraz Wrocławiu. W niniejszej Informacji zostały przedstawione najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli. Pełna ocena skontrolowanych oddziałów terenowych w zakresie wykonania planów finansowych ANR i Zasobu WRSP została dokonana w wystąpieniach pokontrolnych.

---

⁸ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁹ wykonanie przez Agencję Nieruchomości Rolnych w 2015 r. planów finansowych Agencji i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa¹⁰.

W wyniku kontroli 44,6% zrealizowanych wydatków w ramach planu finansowego ANR ustalonego dla Biura Prezesa Agencji stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego, niegospodarnego i nielegalnego wydatkowania środków publicznych.

W 2015 r. prawidłowo realizowano przychody, dochody i wpływy, a także koszty i wydatki Agencji i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Osiągnięte zostały efekty rzeczowe prowadzonej działalności wynikające z planu finansowego oraz budżetu w układzie zadaniowym.

Ustalone w trakcie kontroli nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na realizację planów finansowych ANR i Zasobu WRSP i dotyczyły m.in. nierzetelnego udzielania ulg w spłacie należności, niestosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹, nieprawidłowego prowadzenia ewidencji księgowej Zasobu WRSP, nierzetelnego sporządzania sprawozdawczości budżetowej oraz w zakresie operacji finansowych.

Kalkulacja oceny ogólnej została zawarta w załączniku 4 do Informacji.

2. Sprawozdawczość

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia następujących sprawozdań¹²:

- z wykonania planu dochodów i wydatków ANR i Zasobu WRSP za IV kwartał 2015 r. (Rb-35),
- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na rok 2015 planu finansowego ANR i Zasobu WRSP za IV kwartał 2015 r. (Rb-40),
- sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. o stanie:
  - a) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
  - b) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z),
- z wykonania planu finansowego ANR i Zasobu WRSP w układzie zadaniowym za II półrocze 2015 r. (Rb-BZ2).

Sprawozdania ANR i Zasobu WRSP zostały sporządzone przez Biuro Prezesa ANR prawidłowo i terminowo, na podstawie sprawozdań własnych i oddziałów terenowych, stosownie do przepisów

⁹ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 roku Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

¹⁰ Wykonanie planów finansowych ANR i Zasobu WRSP w 2015 r. ustalono na podstawie sprawozdań budżetowych Rb-40 za IV kwartał 2015 r. ANR i Zasobu WRSP sporządzonych w dniu 18 lutego 2016 r. oraz Rb-35 za IV kwartał 2015 r. ANR i Zasobu WRSP sporządzonych odpowiednio w dniach: 23 lutego 2016 r. i 22 lutego 2016 r. Mogą być to dane nieostateczne, gdyż zgodnie z § 30 ust. 2 załącznika nr 37 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119, ze zm.), korekta sprawozdań Rb-35 i Rb-40 za IV kwartał 2015 r. może być dokonywana do 30 kwietnia 2016 r. Kontrola NIK zakończyła się 11 kwietnia 2016 r.

¹¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164.

¹² W Biurze Prezesa ANR badaniem podlegały sprawozdania budżetowe Rb-40 za IV kwartał 2015 r. ANR i Zasobu WRSP sporządzone w dniu 18 lutego 2016 r., Rb-35 za IV kwartał 2015 r. ANR i Zasobu WRSP sporządzone odpowiednio w dniach: 23 lutego 2016 r. i 22 lutego 2016 r., łączne sprawozdania Rb-N i Rb-Z z dnia 22 lutego 2016 r. oraz Rb-BZ2 z dnia 2 marca 2016 r.

rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej¹³, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁴, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹⁵.

Sprawozdania te przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2015 r.

Dane wynikające ze sprawozdań sporządzonych przez Biuro Prezesa Agencji i cztery oddziały terenowe ANR w Olsztynie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W przypadku ANR OT w Poznaniu nieprawidłowo wykazano w Rb-35 i Rb-40 stan środków własnych i obcych na początek oraz koniec okresu sprawozdawczego.

Stwierdzone w trakcie kontroli błędy w ewidencji księgowej i sprawozdaniach oddziałów terenowych nie miały wpływu na ocenę ogólną sprawozdań ANR i Zasobu WRSP.

Nieprawidłowości wpływające na sprawozdawczość za IV kwartał 2015 r. zostały skorygowane przez kontrolowane jednostki organizacyjne ANR w trakcie kontroli NIK. Nieprawidłowości te polegały na błędnym zakwalifikowaniu wydatków do wydatków na zadania bieżące, zamiast do wydatków na zadania inwestycyjne (w zakresie sprawozdania Rb-35) oraz na wykazaniu danych w nieprawidłowych pozycjach sprawozdania Rb-N.

3. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż po raz kolejny (poprzednio w kontroli wykonania planów finansowych ANR i Zasobu w 2014 r.) stwierdziła nieprawidłowości polegające na niewłaściwym ujmowaniu operacji gospodarczych w księgach rachunkowych. Ponadto stwierdziła nieodpowiednie wykazywanie danych w sprawozdaniach budżetowych i w zakresie operacji finansowych. Nieprawidłowości te były ponownie korygowane w tym roku w trakcie kontroli NIK.

W związku z tym NIK wnosi o skuteczny nadzór nad oddziałami terenowymi Agencji Nieruchomości Rolnych w zakresie prawidłowości księgowania zdarzeń gospodarczych oraz rzetelności sporządzanych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

---

¹³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

III. Wyniki kontroli wykonania planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

1. Przychody Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa¹⁶

1.1. Wykonanie przychodów Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

1.1.1. Wykonanie przychodów Agencji Nieruchomości Rolnych

Przychody ogółem Agencji w 2015 r. wyniosły 269.596 tys. zł i były wyższe o 0,9% (tj. o 2.396 tys. zł) od przychodów zaplanowanych oraz niższe o 28,2% (tj. o 105.899 tys. zł) w stosunku do wykonania 2014 r., co wynikało przede wszystkim z naliczenia kar w 2014 r. w wysokości 101.050 tys. zł za nienależyte wykonywanie umowy serwisowej.

Prawie 99% przychodów stanowiły środki finansowe pochodzące z Zasobu WRSP na pokrycie kosztów funkcjonowania Agencji i wyniosły 265.800 tys. zł, tj. 100% planu finansowego ANR. Kwota ta w całości została przekazana na dochody Agencji w 2015 r.

Przychody Agencji z prowadzonej działalności wyniosły 3.420 tys. zł i były wyższe o 2.350 tys. zł (tj. o 219,6%) od przychodów zaplanowanych. Uzyskanie wyższych przychodów w stosunku do planu finansowego związane było przede wszystkim z rozwiązaniem rezerw utworzonych na świadczenia pracownicze z tytułu odpraw emerytalnych oraz uzyskaniem nieplanowanych przychodów z tytułu odszkodowań i zwrotów kosztów sądowych.

Pozostałe przychody w wysokości 376 tys. zł Agencja osiągnęła z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Dane dotyczące wykonania przychodów Agencji w 2015 r. przedstawiono w załączniku 1 do Informacji.

1.1.2. Wykonanie przychodów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Zrealizowane w 2015 r. przychody ogółem Zasobu WRSP wyniosły 3.411.559 tys. zł i były niższe o 3,7% (tj. o 132.141 tys. zł) od wielkości planowanej oraz niższe od wykonanych w 2014 r. o 21,8% (tj. o 948.966 tys. zł).

Prawie 80% osiągniętych przychodów Zasobu WRSP stanowiły przychody ze sprzedaży mienia, które wyniosły łącznie 2.633.296 tys. zł i były niższe o 5,3% (tj. o 148.704 tys. zł) od zaplanowanych na 2015 r. w wysokości 2.782.000 tys. zł.

Niższe przychody ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP wynikały głównie z czasowego wstrzymania sprzedaży i realizacji przetargów na sprzedaż nieruchomości Zasobu WRSP zgodnie z poleceniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W okresie od dnia 17 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. zrealizowano zatem część zaplanowanych transakcji, co spowodowało niewykonanie planu rzeczowego sprzedaży nieruchomości o 24.797 ha, tj. o 24,4% mniej w stosunku do założeń planowych. Biorąc pod uwagę wykonanie sprzedaży na dzień 30 listopada 2015 r. na poziomie 72.796 ha, przygotowanie do

¹⁶ Plany finansowe ANR i Zasobu WRSP stanowiące załącznik do ustawy budżetowej na 2015 r. składają się z dwóch podstawowych części: A sporządzanej w układzie memoriałowym, gdzie prezentowane są przychody, koszty i wynik finansowy oraz z części B, która ma charakter kasowy i dotyczy dochodów (wpływów) i wydatków. Zgodnie z zasadą memoriału, przychód nie jest jednoznaczny z wpływem środków pieniężnych (dochodem), a koszt nie musi oznaczać poniesienia wydatku w danym momencie. Dla przejrzystości, w części opisowej Informacji zaprezentowano przede wszystkim wykonanie planu w układzie memoriałowym. Szczegółowe dane o wykonaniu kasowym planów finansowych Agencji i Zasobu (część B) prezentują załączniki 1 i 2 do Informacji.

sprzedaży 26.730 ha oraz powierzchnię nieruchomości, co do których odwołano przetargi – 3.500 ha, istniało duże prawdopodobieństwo, że plan rzeczowy zostałby wykonany.

Średnia cena sprzedaży przez Agencję gruntów rolnych w 2015 r. wyniosła 29.546 zł za 1 ha, a średni czynsz dzierżawy 1 ha – 773,15 zł rocznie.

Przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP (11,7% przychodów ogółem) wyniosły 400.697 tys. zł i zostały wykonane w 96,5% ustalonego planu.

Inne przychody z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP, na które składały się m.in. odpisy aktualizacyjne należności, wadia przepadające na rzecz Zasobu WRSP, zwroty kosztów sądowych oraz otrzymane odszkodowania wyniosły 86.231 tys. zł i były wyższe o 32,7% (tj. o 21.231 tys. zł) od wielkości planowanej. Osiągnięcie wyższej od planowanej kwoty przychodów wynikało z uzyskania wyższych przychodów z tytułu odszkodowań, naliczonych kar i grzywien oraz wadiów na rzecz Zasobu WRSP, a także ze zwrotu kosztów sądowych.

Przychody finansowe (w tym z tytułu odsetek) wyniosły łącznie 291.335 tys. zł i były wyższe o 3,6% (tj. o 10.035 tys. zł) od wielkości planowanej, co wynikało głównie z osiągnięcia wyższych niż planowane odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Dane dotyczące wykonania przychodów Zasobu WRSP w 2015 r. przedstawiono w załączniku 2 do Informacji.

1.2. Należności Agencji i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Stan należności ogółem Agencji i Zasobu WRSP na koniec 2015 r., według sprawozdań Rb-35, wyniósł 8.757.358 tys. zł¹⁷ i był wyższy o 4,8% (tj. o 401.446 tys. zł) od stanu należności na początek roku. Prawie całość należności ogółem (98,5%) stanowiły należności Zasobu WRSP, tj. 8.627.161 tys. zł¹⁸.

Wzrost należności Zasobu WRSP o kwotę 402.105 tys. zł w stosunku do 2014 r. spowodowany był przede wszystkim wzrostem należności z tytułu sprzedaży nieruchomości na raty, a także wzrostem ceny gruntów rolnych za hektar – z 25.592 zł w 2014 r. do 29.546 zł w 2015 r. Zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Agencja może rozłożyć cenę sprzedaży na okres do 15 lat, na warunkach określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków rozkładania na raty należności z tytułu sprzedaży nieruchomości z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz wysokości oprocentowania rozłożonej na raty należności¹⁹. Wzrost należności Zasobu WRSP spowodowany był również wzrostem ceny pszenicy stanowiącej podstawę do wyceny należności z tytułu sprzedaży i dzierżawy mienia Zasobu WRSP (w II półroczu 2014 r. cena pszenicy wyniosła 64,34 zł/dt, w I półroczu 2015 r. – 68,47 zł/dt, zaś w II półroczu 2015 r. – 65,99 zł/dt). Ponadto w 2015 r. nastąpił wzrost należności z tytułu bezumownego użytkowania mienia Zasobu WRSP o 10,8% w stosunku do 2014 r. (tj. z 197.985 tys. zł do 219.334 tys. zł), co było związane z nowelizacją ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 39b ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, w przypadku bezumownego (bez tytułu prawnego czyli umowy) użytkowania nieruchomości wprowadzono obowiązek zapłaty na rzecz Agencji wynagrodzenia za korzystanie z tej nieruchomości w wysokości stanowiącej pięciokrotność wywoławczej

¹⁷ W łącznej kwocie należności, odpisy aktualizujące należności ogółem Agencji i Zasobu WRSP na koniec 2015 r. stanowiły 1.939.123 tys. zł.

¹⁸ Według danych posiadanych przez NIK na dzień 10 maja 2016 r., przekazanych przez Ministerstwo Finansów, należności Zasobu WRSP wyniosły 8.625.493,4 tys. zł.

¹⁹ Dz. U. poz. 208.

wysokości czynszu, który byłby należny od tej nieruchomości, gdyby była ona przedmiotem umowy dzierżawy po przeprowadzonym przetargu. Wysokość czynszu jest obliczana zgodnie z zarządzeniem Prezesa ANR nr 09/13 z 18 stycznia 2013 r. w sprawie zasad dzierżawy nieruchomości Zasobu WRSP, jako 2,81%²⁰ średniej ceny sprzedaży nieruchomości rolnej z danego obszaru. Wielkość ta jest następnie przeliczana na decytony pszenicy.

Główną przyczyną uchylania się byłych dzierżawców od wydania nieruchomości po wygaśnięciu bądź rozwiązaniu umów dzierżawy było zachowanie przez nich prawa do pobierania dopłat obszarowych. W celu wyeliminowania powyższych sytuacji, z dniem 15 marca 2016 r. wprowadzono regulację w art. 18 ust. 4 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego²¹, zgodnie z którą płatność bezpośrednia do działki rolnej wchodzącej w skład Zasobu WRSP przysługuje rolnikowi, który, na dzień 31 maja danego roku, ma do tej działki tytuł prawny.

Należności bieżące z tytułu umów dzierżawy i sprzedaży mienia Zasobu WRSP, których termin płatności przypadał w roku 2015 wyniosły 2.809.540 tys. zł i były wyższe o 2,1% od należności w roku 2014. Na podstawie art. 700 Kodeksu cywilnego²² obniżono czynsz dzierżawny o kwotę 2.394 tys. zł, co stanowiło 0,1% należności bieżących. Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości zobowiązani byli do uregulowania należności w kwocie 2.807.146 tys. zł, z tego w terminie wpłacono 96,7% czyli kwotę 2.715.001 tys. zł. Odroczone zostały termin płatności należności w kwocie 31.275 tys. zł, rozłożono spłatę należności w ratach na kwotę 6.371 tys. zł oraz umorzono 301 tys. zł. Ogółem kontrahenci Agencji w 2015 r. nie uregulowali 54.198 tys. zł, co stanowiło 1,9% bieżących należności ogółem.

W 2015 r. wskaźnik spłacalności należności bieżących z tytułu czynszu dzierżawnego, sprzedaży nieruchomości oraz ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego wyniósł ogółem 96,7% i w porównaniu do 2014 r. był niższy o 0,8 punktu procentowego.

Należności zaległe z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia dotyczące umów obowiązujących, rozwiązanych oraz wypowiedzianych, których termin płatności przypadał w latach poprzednich, wyniosły 1.242.384 tys. zł, z tego należności z tytułu czynszu dzierżawnego obniżono na podstawie art. 700 Kodeksu cywilnego w 2015 r. o kwotę 35 tys. zł. Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości zobowiązani byli do uregulowania kwoty 1.242.349 tys. zł, w tym w 2015 r. spłacono 85.228 tys. zł, odroczone spłatę 1.002 tys. zł, rozłożono na raty 9.265 tys. zł, podjęto decyzję o umorzeniu należności w wysokości 2.826 tys. zł.

Dłużnicy Agencji do końca 2015 r. nie uregulowali zaległych należności dotyczących dzierżawy i sprzedaży mienia w kwocie ogółem 1.144.028 tys. zł, co stanowiło 92,1% zaległości z lat poprzednich z tego tytułu. Agencja Nieruchomości Rolnych podejmowała działania mające na celu wyegzekwowanie tych należności m.in. przez wzywianie dłużników do zapłaty, kierowanie spraw do postępowania sądowego i postępowania egzekucyjnego. Ponad 90% zaległości było dochodzone na drodze sądowej, w postępowaniach egzekucyjnych oraz spłacane przez likwidatorów i syndyków masy upadłości²³. W 2015 r. wskaźnik windykacji należności zaległych z tytułu czynszu dzierżawnego, sprzedaży nieruchomości oraz ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego wyniósł ogółem 6,9% i w porównaniu do 2014 r. był niższy o 1,3 punktu procentowego.

²⁰ Jest to stały współczynnik określający stosunek średniego czynszu dzierżawnego do średniej ceny sprzedaży gruntów Zasobu WRSP.

²¹ Dz. U. poz. 1551, ze zm.

²² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380). Art. 700 tej ustawy stanowi: „Jeżeli wskutek okoliczności, za które dzierżawca odpowiedzialności nie ponosi i które nie dotyczą jego osoby, zwykły przychód z przedmiotu dzierżawy uległ znacznemu zmniejszeniu, dzierżawca może żądać obniżenia czynszu przypadającego za dany okres gospodarczy”.

²³ Informacja o windykacji należności Agencji Nieruchomości Rolnych za okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

W roku 2015 należności wymagalne z tytułu bezumownego użytkowania, powstałe w związku z użytkowaniem nieruchomości Zasobu WRSP bez tytułu prawnego przez osoby trzecie, wyniosły 219.334 tys. zł. Ponad 20% tej kwoty stanowiły należności powstałe w 2015 r., tj. 44.170 tys. zł, a 80% – należności z lat poprzednich, tj. 175.164 tys. zł. Bezumowni użytkownicy uregulowali w 2015 r. kwotę 23.232 tys. zł, tj. 10,6% należności wymagalnych z tego tytułu. Odroczone zostały płatności należności w kwocie 297 tys. zł, rozłożono na raty 3.468 tys. zł oraz umorzono 797 tys. zł. Dłużnicy Agencji do końca 2015 r. nie uregulowali należności z tytułu bezumownego użytkowania w wysokości ogółem 191.540 tys. zł. Trudności w przymusowym dochodzeniu tej grupy należności wiążą się z koniecznością wszczęcia często długotrwałej procedury sądowej odrębnie o wydanie nieruchomości a następnie o zapłatę należności z tytułu bezumownego użytkowania oraz ze skierowaniem sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego.

Wskaźnik spłaty należności z tytułu bezumownego użytkowania wyniósł w 2015 r. 10,6% i był niższy o 1,3 punktu procentowego w odniesieniu do roku 2014.

Należności z tytułu wieczystego użytkowania wymagalne w 2015 r. wyniosły 272.793 tys. zł, z tego 48.101 tys. zł (17,6%) stanowiły należności bieżące, a 224.692 tys. zł (82,4%) – należności zaległe. Użytkownicy spłacili łącznie kwotę 43.106 tys. zł, co stanowiło 15,8% należności wymagalnych. Należności w kwocie 354 tys. zł rozłożono na raty, a w stosunku do należności w kwocie 39 tys. zł podjęto decyzję o umorzeniu. Dłużnicy nie uregulowali należności z tytułu użytkowania wieczystego w kwocie ogółem 229.294 tys. zł, co stanowiło 84,1% należności wymagalnych z tego tytułu. Agencja zobowiązana jest do zawiadomienia użytkownika wieczystego o ustaleniu nowej lub o zmianie dotychczasowej wysokości opłaty rocznej, ustalonej zgodnie z przepisami ustawy. Agencja nie jest związana umowami z wieczystymi użytkownikami, którzy nabyli swoje prawa w drodze ustawy lub w drodze obrotu cywilnoprawnego na rynku wtórnym, nie posiada również żadnych uprawnień do żądania ustanowienia zabezpieczenia spłaty opłat. Ponadto nabycie prawa wieczystego użytkowania w obrocie cywilnoprawnym nie zobowiązuje stron umowy ani notariusza do powiadomienia Agencji o zmianie użytkownika wieczystego, co utrudnia właściwe naliczanie opłat z tego tytułu i zawiadomienie ewentualnego nowego nabywcy. W aktualnie obowiązującym stanie prawnym Agencja – poza uzyskaniem nakazu zapłaty – nie posiada skutecznego instrumentu prawnego pozwalającego efektywnie i szybko odzyskać niniejsze należności.

Wskaźnik spłaty należności z tytułu użytkowania wieczystego w 2015 r. wyniósł 15,8% i był niższy o 2,4 punkty procentowe w porównaniu do roku 2014.

Łączna kwota umorzeń należności Zasobu WRSP w 2015 r. wyniosła 5.242,4 tys. zł, z tego w kwocie 3.226,7 tys. zł umorzono w ramach uprawnień oddziałów terenowych, a w kwocie 2.015,7 tys. zł – za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W 2015 r., Prezes ANR wystąpił do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrażenie zgody na wydanie pełnomocnictwa do umorzenia nieściągalnych należności w kwotach powyżej 100 tys. zł na łączną kwotę 2.952,8 tys. zł²⁴. Do 31 grudnia 2015 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyraził zgodę na umorzenie należności w wysokości 2.015,7 tys. zł. Pozostałe wnioski były w trakcie rozpatrywania.

W 2015 r. odroczone zostały spłaty należności z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia oraz bezumownego użytkowania nieruchomości Zasobu WRSP w łącznej kwocie 32.574 tys. zł.

²⁴ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności Agencji Nieruchomości Rolnych oraz trybu postępowania w tych sprawach (Dz. U. Nr 210, poz. 1619, ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie nadania statutu Agencji Nieruchomości Rolnych.

W 2015 r. rozłożono na raty należności Zasobu WRSP z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia, z tytułu bezumownego użytkowania oraz z tytułu wieczystego użytkowania w łącznej kwocie 19.458 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonego badania 111 postępowań w zakresie zastosowania ulg w spłacie należności i umorzeń (na łączną kwotę 60.990,8 tys. zł) stwierdzono nieprawidłowości w ANR OT w Poznaniu i Olsztynie.

W Oddziale Terenowym ANR w Poznaniu w przypadku czterech badanych decyzji w sprawie o odroczenia terminów płatności należności na łączną kwotę 1.321,4 tys. zł stwierdzono, że wydano je na podstawie niekompletnych i nieodpowiednio udokumentowanych wniosków. Wnioskodawcy nie dołączyli m.in. informacji o wysokości i przeznaczeniu pomocy publicznej otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na pokrycie których ma być przeznaczona pomoc de minimis, wymaganych art. 37 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej²⁵. Zgodnie z art. 37 ust. 7 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, do czasu przekazania przez podmiot zaświadczeń, oświadczeń lub informacji, pomoc nie mogła być udzielona temu podmiotowi.

W ANR OT w Olsztynie nierzetelnie dokonano odroczenia spłaty należności na kwotę 291,4 tys. zł. We wniosku o odroczenie spłaty wnioskodawca nie wykazał spełnienia przesłanek do odroczenia spłaty, określonych w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności Agencji Nieruchomości Rolnych oraz trybu postępowania w tych sprawach, pomimo tego wydano decyzję w sprawie odroczenia należności.

Ponadto w ANR OT w Olsztynie nieprawidłowo prowadzono działania windykacyjne, tj. niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie zarządzeniem Nr 19/13 Prezesa ANR z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad dochodzenia należności Agencji Nieruchomości Rolnych z tytułu rozdysponowania mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Stwierdzono przypadki niekierowania do dłużników pisemnych wezwań do zapłaty (dziewięć przypadków spośród 30 badanych²⁶), a w 14 przypadkach wezwania wysyłane były z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 102 dni w stosunku do terminów wynikających z wyżej wymienionego zarządzenia.

2. Gospodarowanie wolnymi środkami

Wolne środki finansowe, którymi dysponowała ANR w 2015 r. w ramach planu ANR i planu Zasobu WRSP, były przekazywane – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie²⁷ – na rachunek Ministra Finansów w kwotach i terminach nie stanowiących zagrożenia dla terminowej realizacji zadań Agencji.

W 2015 r. dokonano 78 lokat terminowych u Ministra Finansów dotyczących środków ANR i 29 lokat dotyczących środków Zasobu WRSP. Kwoty lokat środków ANR wyniosły od 2,8 tys. zł do 1.000 tys. zł, termin ich lokowania od 5 do 92 dni, a oprocentowanie od 0,91% do 1,79%. Średnia wartość jednej lokaty wyniosła 276,1 tys. zł. Kwoty lokat środków Zasobu WRSP wyniosły od 150 tys. zł do 253.000 tys. zł, termin ich lokowania od 7 do 196 dni, a oprocentowanie od 0,88% do 1,78%. Średnia wartość jednej lokaty wyniosła 79.549 tys. zł.

Odsetki uzyskane od środków ANR i Zasobu WRSP przekazanych w depozyt lub zarządzanie Ministra Finansów w 2015 r. wyniosły łącznie 15.137,4 tys. zł.

²⁵ Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, ze zm.

²⁶ W siedmiu przypadkach po monitach telefonicznych dłużnicy uregulowali należności, zaś w dwóch pozostałych Oddział wystąpił na drogę postępowania sądowego.

²⁷ Dz. U. poz. 1864.

3. Koszty Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

3.1. Wykonanie kosztów Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

3.1.1. Wykonanie kosztów Agencji Nieruchomości Rolnych

Koszty Agencji ogółem wyniosły 241.656 tys. zł i były niższe od planowanych o 23.144 tys. zł (tj. o 8,7%). W porównaniu z 2014 r. były niższe o 31% (tj. o 108.388 tys. zł).

Wykonanie wszystkich pozycji kosztów w planie finansowym Agencji było niższe od wartości planowanych, w szczególności dotyczyło to kosztów:

- amortyzacji, które wyniosły 5.569 tys. zł i były niższe od planu o 30,4%,
- materiałów i energii, które wyniosły 9.723 tys. zł i były niższe od planu o 32,9%,
- remontów, które wyniosły 3.250 tys. zł i były niższe od planu o 32,3%.

Niższe koszty amortyzacji w stosunku do planu wynikały z niższej wartości majątku podlegającego amortyzacji, co było spowodowane przesunięciem terminów realizacji niektórych zakupów majątkowych oraz mniejszymi niż przewidywano zakupami majątku podlegającego jednorazowej amortyzacji (poniżej wartości jednostkowej 3.500 zł).

Niższe od planowanych koszty materiałów i energii były spowodowane niższymi kosztami materiałów potrzebnych do bieżącego funkcjonowania jednostek organizacyjnych Agencji, w tym materiałów biurowych, oraz niższymi niż zakładano kosztami dotyczącymi zużycia: węgla, oleju opałowego, energii elektrycznej, ciepłej i gazu (w związku z korzystnymi warunkami atmosferycznymi występującymi w 2015 r.), a także paliw, w związku ze znacznym obniżeniem ich cen. Uzyskano również niższe od zakładanych ceny zakupu w drodze prowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Niższe od planowych były także koszty remontów, co wynikało z niższych od przewidywanych kosztów remontów pomieszczeń biurowych.

Największy udział w kosztach ogółem ANR miały wynagrodzenia wraz z pochodnymi, tj. 77,6% ogółu poniesionych kosztów.

W 2015 r. Agencja osiągnęła dodatni wynik finansowy brutto (jako różnicę nadwyżki przychodów nad kosztami) w wysokości 27.940 tys. zł, wobec planowanego w kwocie 2.400 tys. zł. Ponad dziesięciokrotne przekroczenie założeń planowanych wynikało przede wszystkim z poniesienia niższych kosztów niż planowane.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, ANR jako agencja wykonawcza jest obowiązana do odprowadzenia do budżetu państwa nadwyżki środków finansowych ustalonej na koniec roku. Nadwyżkę Agencji stanowi dodatnia różnica między stanem środków finansowych na koniec danego roku obrotowego, z wyłączeniem środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a stanem zobowiązań z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń, dostaw towarów i usług, wynagrodzeń i innych zobowiązań krótkoterminowych, na koniec roku. Według danych przedstawionych w sprawozdaniu Rb-40, Agencja za 2015 r. uzyskała nadwyżkę w wysokości 23.433 tys. zł, wobec planowanej – 1.400 tys. zł. Nadwyżka została ustalona zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 października 2012 r. w sprawie sposobu ustalania nadwyżki środków finansowych

Agencji Nieruchomości Rolnych²⁸. Termin przekazania nadwyżki za 2015 r., zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, upływa w dniu 30 czerwca 2016 r., do dnia zakończenia czynności kontrolnych nadwyżka ta nie została przekazana.

Przekroczenie zaplanowanej dla ANR wielkości nadwyżki środków finansowych, ustalonej na koniec 2015 r. o ponad 22.000 tys. zł było konsekwencją uzyskania wyższego od planowanego wyniku finansowego brutto o kwotę 25.540 tys. zł.

W efekcie przeprowadzonego badania w zakresie stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych nieprawidłowości stwierdzono w trzech (z sześciu skontrolowanych) jednostkach organizacyjnych ANR.

W ANR OT we Wrocławiu w dwóch przypadkach (na cztery skontrolowane) nierzetelnie sporządzano protokoły z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, podając nieprawidłowe dane dotyczące publikacji ogłoszenia w Biuletynie Zamówień Publicznych, a także nie wskazano pełnomocnika kierownika zamawiającego, mimo, że w tej sprawie takiej osobie udzielone pisemnego pełnomocnictwa. W ANR OT w Szczecinie w czterech badanych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego stwierdzono zwłokę w zamieszczaniu ogłoszeń o udzieleniu zamówienia w Biuletynie Zamówień Publicznych lub zwłokę w przekazaniu ich do Urzędu Publikacji Unii Europejskiej, która wyniosła od 12 do 57 dni. Powyższe nieprawidłowości nie miały wpływu na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Ponadto w Oddziale Terenowym w Poznaniu ustalono, że zakupu energii elektrycznej w 2015 r. dokonano z pominięciem stosowania ustawy pzp. Wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego został przygotowany w dniu 20 marca 2014 r., jednak do dnia zakończenia czynności kontrolnych w ANR OT w Poznaniu (22 marca 2016 r.) nie wszczęto tego postępowania. Wydatki związane z zakupem energii elektrycznej wyniosły w 2015 r. kwotę 242 tys. zł. Zgodnie z art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²⁹ naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych.

Przeciętne zatrudnienie w ANR, w przeliczeniu na pełne etaty, w 2015 r. wyniosło 1.814 etatów i było niższe o 86 etatów w stosunku do założeń planowych oraz niższe o 25 etatów w stosunku do wykonania w 2014 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (w Biurze Prezesa i w oddziałach terenowych Agencji) przypadające na etat w 2015 r. wyniosło 7.165 zł i było wyższe o 1,5% w porównaniu do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2014 r. W oddziałach terenowych Agencji przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na etat wyniosło 6.643 zł i było wyższe o 1,5% od wykonania w 2014 r. W Biurze Prezesa Agencji przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na etat wyniosło 11.635 zł i było wyższe o 1% w stosunku do wykonania w 2014 r.

Koszty wynagrodzeń osobowych i wynagrodzeń bezosobowych w 2015 r. nie przekroczyły wielkości określonych w ustawie budżetowej na rok 2014³⁰, co było zgodne z art. 14 i 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej³¹.

²⁸ Dz. U. poz. 1156.

²⁹ Dz. U. z 2013 r. poz. 168.

³⁰ Z dnia 24 stycznia 2014 r. (Dz. U. poz. 162).

³¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1877.

Wydatki na zakupy majątkowe i inwestycje Agencji zostały zrealizowane w 2015 r. w 94,9% (plan 9.000 tys. zł, wykonanie 8.544 tys. zł) i przeznaczone głównie na zakupy:

- sprzętu informatycznego i oprogramowania dla potrzeb oddziałów terenowych ANR i Biura Prezesa Agencji na kwotę 3.756 tys. zł (44% ogółu wydatków majątkowych);
- 30 samochodów osobowych dla potrzeb oddziałów terenowych ANR i Biura Prezesa na kwotę 2.269 tys. zł (26,6% ogółu wydatków majątkowych);
- mebli biurowych dla potrzeb oddziałów terenowych ANR na kwotę 888 tys. zł (10,4% ogółu wydatków majątkowych).

Dane dotyczące wykonania kosztów Agencji w 2015 r. przedstawiono w załączniku 1 do Informacji.

Zestawienie danych dotyczących zatrudnienia i wynagrodzeń w Agencji w 2015 r. przedstawiono w załączniku 3 do Informacji.

3.1.2. Wykonanie kosztów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Koszty ogółem Zasobu WRSP wyniosły 3.088.457 tys. zł i były wyższe o 40,4% (tj. o 888.657 tys. zł) od planu po zmianach.

Na wyższe wykonanie kosztów w stosunku do planu miały wpływ wyższe od planowanych o 1.019.422 tys. zł koszty przekazów zewnętrznych do budżetu państwa, które stanowiły 77,2% kosztów ogółem Zasobu WRSP w 2015 r. Na koszty przekazów zewnętrznych do budżetu państwa składa się nadwyżka środków finansowych Zasobu WRSP oraz kwota do przekazania na Fundusz Rekompensacyjny.

Kwota nadwyżki środków finansowych do przekazania do budżetu państwa z tytułu art. 20 ust. 5c ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa wyniosła 1.479.296 tys. zł i była wyższa o 176,6% od założeń planowych. Wynikało to w szczególności z uzyskania wyższych o 29,3% wpływów (tj. o 670.237 tys. zł) z zagospodarowania mienia Zasobu WRSP oraz niższych o 47,8% (tj. o 279.214 tys. zł) wydatków w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu WRSP.

Kwota do przekazania, jako roczne zobowiązanie wobec Funduszu Rekompensacyjnego, za 2015 r. wyniosła 905.626 tys. zł i była o 9% wyższa od przyjętej w planie finansowym, gdyż uzyskano wyższe o 22,7% niż przewidywano ceny sprzedaży nieruchomości rolnych.

Wynik finansowy (dodatni) ustalony w planie Zasobu WRSP w wysokości 1.343.900 tys. zł został osiągnięty w kwocie 323.102 tys. zł, tj. o 76% niższej niż zaplanowano. Wynikało to przede wszystkim z wyższych o 74,7% od zakładanych kosztów z tytułu przekazów zewnętrznych.

W 2015 r. wpłaty ANR do budżetu państwa wyniosły 1.084.747 tys. zł, tj. 100% planu finansowego w tym zakresie, z tego: wpłata za 2014 r. wyniosła 579.747 tys. zł, a wpłata zaliczki za rok 2015 została przekazana w kwocie 505.000 tys. zł, zgodnie z harmonogramem określonym w planie finansowym Zasobu WRSP.

Ponadto, Agencja Nieruchomości Rolnych – zgodnie z art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej³² – odprowadziła w 2015 r. do Funduszu Rekompensacyjnego kwotę

³² Dz. U. z 2014 r. poz. 1090, ze zm.

833.500 tys. zł, tj. 100% wielkości planowej. W 2015 r. tytułem nadpłaty dokonanej w tym zakresie za 2014 r. nastąpił zwrot środków z Funduszu Rekompensacyjnego na kwotę 88.788 tys. zł. Wobec dokonanego zwrotu wykonanie tej pozycji planu wyniosło 744.712 tys. zł.

Pochodzące z Zasobu WRSP środki na pokrycie kosztów funkcjonowania Agencji wyniosły 265.800 tys. zł i stanowiły 100% wielkości planowanej.

W zakresie udzielania m.in. gminom bezzwrotnej pomocy finansowej na przeprowadzenie remontów i modernizacji obiektów otrzymanych nieodpłatnie od ANR ustalono, że w ANR OT w Poznaniu dwie umowy o bezzwrotną pomoc na łączną kwotę 252,9 tys. zł nie zawierały kontrasygnaty głównego księgowego, świadczącej o dokonanej wstępnej kontroli zgodności operacji z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących tych operacji, co stanowiło naruszenie art. 54 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

W Oddziale Terenowym ANR w Poznaniu:

- bezskutecznie kwestionowano zgodność ujawnionego w księdze wieczystej stanu prawnego nieruchomości gruntowych położonych w obrębie Reńsko (21 działek) z rzeczywistym stanem prawnym; zdaniem oddziału właścicielem tych nieruchomości nie była Agencja, jak to wynikało z treści ksiąg wieczystych, ale Miasto i Gmina Wielichowo; oddział dwukrotnie występował z wnioskiem do sądu rejonowego (w dniu 3 lipca i 20 października 2014 r.) o wpis ostrzeżenia o niezgodności stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym wymienionych nieruchomości, ale sąd oddalił pierwszy wniosek z powodu niedołączenia przez oddział do wniosku dokumentów stanowiących podstawę wpisu, a drugi – z tego samego powodu – odrzucił; pomimo tego, że według treści ksiąg wieczystych właścicielem wspomnianych nieruchomości gruntowych była ANR, oddział nie wykazał ich w deklaracji na podatek od nieruchomości za lata 2010-2012; wykazał je w deklaracji za rok 2013, ale podatku od nieruchomości nie zapłacił; odwołanie oddziału od decyzji Burmistrza Miasta i Gminy Wielichowo określającej wysokość zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości zostało oddalone przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Poznaniu; ostatecznie oddział zapłacił podatek od nieruchomości położonych w obrębie Reńsko, wraz z odsetkami od zaległości w kwocie 15,7 tys. zł;
- sporządzono i przekazano protokół zdawczo-odbiorczy przejęcia nieruchomości dopiero po 26 miesiącach od daty wygaśnięcia umowy dzierżawy; użytkownik nieruchomości, do daty jej protokolarnego odbioru, korzystał z niej bezumownie, nie ponosząc na rzecz Agencji żadnych opłat z tytułu czynszu dzierżawnego oraz podatku rolnego; ponadto Oddział musiał dokonać zapłaty podatku rolnego wraz z odsetkami wynoszącymi 0,6 tys. zł;
- wskutek nierzetelnego wypełniania obowiązków przez pracowników Oddziału, którzy nie przekazali do właściwej merytorycznie komórki Oddziału wyroku nakazującego wydanie nieruchomości spadkobiercy, wydatkowano kwotę 19,5 tys. zł zasądzoną wyrokiem sądu tytułem zwrotu kosztów dzierżawy nieruchomości za nakłady poczynione na zasiewy;
- zapłacono grzywnę w wysokości 5,1 tys. zł tytułem uchylania się od wykonania obowiązku nałożonego nakazem z dnia 18 maja 2012 r. przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dotyczącego wykonania robót remontowo-budowlanych w obiekcie budowlanym objętym nadzorem konserwatora zabytków, położonym w miejscowości

Chwałkowice, gm. Strzałkowo; w myśl art. 16 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niewykonanie w terminie zobowiązania jednostki sektora finansów publicznych, którego skutkiem jest zapłata odsetek lub kar.

Oddział Terenowy ANR w Gdańsku w 2015 r. poniósł wydatki w kwocie 125,7 tys. zł z tytułu niewłaściwie przygotowanej w 2010 r. dokumentacji nieruchomości przeznaczonej do sprzedaży. W ogłoszeniu do przetargu oraz w akcie notarialnym nie podano informacji, że na przedmiotowej nieruchomości znajduje się budynek gorzelnii objęty ochroną konserwatorską. Zgodnie z ówczesnie obowiązującym zarządzeniem Prezesa Agencji³³, Oddział przygotowując nieruchomość do sprzedaży powinien rozważyć potrzebę ewentualnego uzyskania opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W dniu 29 maja 2009 r. ANR OT w Gdańsku skierował pismo do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku Delegatura w Słupsku o ustalenie, czy ww. działka nie jest objęta ochroną archeologiczno-konserwatorską. Na powyższe pismo Oddział, przed rozpoczęciem przetargu, nie otrzymał pisemnej odpowiedzi. Nabywca nieruchomości nie został poinformowany, iż budynek jest objęty ochroną konserwatorską i nie otrzymał pozwolenia na modernizację budynku gorzelnii. Sprawę skierował do sądu o stwierdzenie nieważności umowy. W konsekwencji, po zakończonych postępowaniach sądowych, w 2015 r. Oddział w Gdańsku zwrócił nabywcy kwotę otrzymaną za sprzedaną nieruchomość w wysokości 243,5 tys. zł i poniósł dodatkowe wydatki w wysokości 125,7 tys. zł z tytułu odsetek ustawowych, kosztów i opłat sądowych. W trakcie kontroli NIK, tj. w dniu 22 marca 2016 r. Prezes Agencji skierował pismo do dyrektorów oddziałów terenowych przypominające o konieczności dokładania należytej staranności w trakcie przygotowania nieruchomości do sprzedaży zgodnie z zarządzeniem Prezesa ANR nr 29/13 z dnia 5 grudnia 2013 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości Zasobu WRSP. Zwrócono również uwagę na konieczność zamieszczania w wykazach i ogłoszeniach przetargowych informacji o nieruchomości, w tym ograniczeń w jej użytkowaniu m.in. wynikających z ochrony konserwatorskiej.

W ANR OT w Opolu nie podjęto odpowiednich czynności wyjaśniających po otrzymaniu w dniu 29 stycznia 2015 r. zawiadomienia od komornika o zajęciu nieruchomości będących własnością ANR. Wobec bezczynności ze strony ANR, komornik w dniu 20 kwietnia 2015 r. dokonał sprzedaży tego majątku za kwotę 3,8 tys. zł. Pomimo tego, w dniu 29 maja 2015 r. Oddział sprzedał ww. majątek ruchomy za kwotę 35,9 tys. zł wraz z całą nieruchomością, na której się znajdował, innemu nabywcy. W dniu 11 sierpnia 2015 r. nabywca nieruchomości od komornika sądowego żądał odszkodowania od ANR OT w Opolu w wysokości 10 tys. zł z tytułu niemożności odebrania zakupionego przez siebie majątku. Odszkodowanie zostało uregulowane przez Oddział w dniu 21 października 2015 r. W trakcie kontroli NIK, tj. w dniu 23 marca 2016 r. Prezes ANR wystosował pisma do dyrektorów oddziałów terenowych zobowiązujące do wnikliwego badania spraw, które są przedmiotem badania komorniczego, którego celem jest zabezpieczenie Agencji przed ewentualnym wyeliminowaniem ryzyka nieuprawnionego rozporządzania mieniem Agencji oraz mieniem Zasobu WRSP, jak również zabezpieczenie interesów Agencji.

Dane dotyczące wykonania kosztów Zasobu WRSP w 2015 r. przedstawiono w załączniku 2 do Informacji.

³³ Zarządzenie Prezesa Nr 19/09 z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości Zasobu WRSP.

3.2. Zobowiązania Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Stan zobowiązań Agencji i Zasobu WRSP na koniec 2015 r., według sprawozdania Rb-35, wyniósł łącznie 1.259.943 tys. zł³⁴ i był wyższy o 81% (tj. o 563.778 tys. zł) w porównaniu do stanu na początek roku.

Kwota zobowiązań ANR na koniec 2015 r. obejmowała zobowiązania krótkoterminowe i długoterminowe w łącznej wysokości 30.438 tys. zł, w tym:

- zobowiązania z tytułu podatków i opłat w kwocie 24.745 tys. zł oraz zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 2.825 tys. zł;
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług w wysokości 1.299 tys. zł oraz z tytułu opłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 47 tys. zł;
- zobowiązania z tytułu odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych w wysokości 1.149 tys. zł.

Zobowiązania Agencji z tytułu podatków i opłat na koniec 2015 r. wyniosły 24.745 tys. zł i były wyższe o 3,8% (tj. o 900 tys. zł) od zobowiązań na początek roku. Było to spowodowane przede wszystkim większą nadwyżką środków finansowych agencji wykonawczej o 3,5% (tj. o 786 tys. zł) w porównaniu do 2014 r. Zobowiązanie z tytułu tej nadwyżki ANR wobec budżetu państwa na koniec 2014 r. wyniosło 22.647 tys. zł³⁵. Termin przekazania nadwyżki środków finansowych za 2015 r. do budżetu państwa, zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, upływa w dniu 30 czerwca 2016 r.

Zobowiązania Agencji z tytułu dostaw towarów i usług według stanu na koniec 2015 r. wyniosły 1.299 tys. zł i były niższe o 31,3% (tj. o 593 tys. zł) od zobowiązań na początek roku. Zmniejszenie stanu zobowiązań wynikało ze spłaty większej niż w 2014 r. części zobowiązań z tytułu dostaw i usług do końca roku sprawozdawczego. Według stanu na koniec 2015 r. kwota zobowiązań długoterminowych Agencji wyniosła 46 tys. zł i dotyczyła zakupionej licencji Systemu Informacji Prawnej. Zobowiązania te nie podlegały oprocentowaniu.

Zobowiązania Zasobu WRSP na koniec 2015 r. wyniosły 1.229.505 tys. zł i były wyższe o 84% (tj. o 562.868 tys. zł) od zobowiązań na początek roku. Kwota zobowiązań Zasobu WRSP obejmowała głównie zobowiązania z tytułu podatków i opłat w wysokości 1.127.217 tys. zł, a także zobowiązania z tytułu dostaw towarów i usług w kwocie 3.311 tys. zł.

Wzrost spowodowany był wyższym poziomem zobowiązań z tytułu podatków i opłat i wynikał przede wszystkim z wyższej o 68% (tj. o 394.349 tys. zł) w porównaniu do 2014 r. kwoty rozliczenia rocznego zobowiązania z tytułu nadwyżki środków finansowych wobec budżetu państwa oraz wystąpieniem zobowiązania wobec Funduszu Rekompensacyjnego w wysokości 74.926 tys. zł. Zgodnie z art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej³⁶ rozliczenie roczne zobowiązania wobec Funduszu następuje w terminie 14 dni po zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi sprawozdania finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa za dany rok.

³⁴ Według danych posiadanych przez NIK na dzień 10 maja 2016 r., przekazanych przez Ministerstwo Finansów, zobowiązania Agencji i Zasobu WRSP wyniosły 1.259.993 tys. zł.

³⁵ Ostateczna wielkość nadwyżki określona zostanie na podstawie zatwierdzonych sprawozdań finansowych za 2015 r.

³⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 1090, ze zm.

Na koniec 2015 r. kwota zobowiązań długoterminowych Zasobu WRSP wyniosła 1.697 tys. zł, na którą składały się: kaucje: wpłacane przez kontrahentów, jako zabezpieczenie czynszu dzierżawnego na okres przekraczający jeden rok; ujęte w księgach należne oprocentowanie od wcześniej wpłaconych kaucji, na które zostały założone lokaty terminowe (zgodnie z umowami); rozłożone na raty opłaty inwestycyjne za wykonanie urządzeń melioracji szczegółowych³⁷. Zmniejszenie o 9,9% (tj. o 186 tys. zł) kwoty zobowiązań długoterminowych na koniec 2015 r. w odniesieniu do stanu na początek roku wynikało z przekwalifikowania zobowiązań do krótkoterminowych (zgodnie z umowami) lub zwrotu zabezpieczenia. W przypadku braku postanowień w umowach o obowiązku lokowania wpłaconych kaucji na lokatach terminowych oprocentowanie nie było naliczane.

Na koniec 2015 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

4. Sprawozdania

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia następujących sprawozdań³⁸:

- z wykonania planu dochodów i wydatków ANR i Zasobu WRSP za IV kwartał 2015 r. (Rb-35),
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na rok 2015, planu finansowego ANR i Zasobu WRSP za IV kwartał 2015 r. (Rb-40),
- sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. o stanie:
  - c) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
  - d) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z),
- z wykonania planu finansowego ANR i Zasobu WRSP w układzie zadaniowym (Rb-BZ2).

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo i terminowo, na podstawie sprawozdań oddziałów terenowych i Biura Prezesa ANR, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym.

W związku z ustaleniami kontroli NIK w Oddziale Terenowym ANR w Poznaniu, w Biurze Prezesa ANR dokonano korekt sprawozdań: Rb-35 Zasobu WRSP i Rb-N za IV kwartał 2015 r., i tak:

- w dniu 29 marca 2016 r. Biuro Prezesa ANR sporządziło korektę sprawozdania Rb-35 Zasobu WRSP z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej za IV kwartał 2015 r. w związku z korektą z dnia 22 marca 2016 r. sprawozdania Rb-35 ANR OT w Poznaniu; korekta nastąpiła na skutek błędnego zakwalifikowania kwoty 192,6 tys. zł do wydatków na zadania bieżące, zamiast do wydatków na zadania inwestycyjne, w zakresie bezzwrotnej pomocy finansowej;

³⁷ Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469, ze zm.) do urządzeń melioracji wodnych szczegółowych zalicza się rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowania, rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m, stacje pomp do nawodnień ciśnieniowych, ziemne stawy rybne, groble na obszarach nawadnianych, systemy nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych.

³⁸ W Biurze Prezesa ANR badaniem podlegały sprawozdania budżetowe Rb-40 za IV kwartał 2015 r. ANR i Zasobu WRSP sporządzone w dniu 18 lutego 2016 r., Rb-35 za IV kwartał 2015 r. ANR i Zasobu WRSP sporządzone odpowiednio w dniach: 23 lutego 2016 r. i 22 lutego 2016 r., Rb-N i Rb-Z z dnia 22 lutego 2016 r. oraz Rb-BZ2 z dnia 2 marca 2016 r.

- w dniu 1 kwietnia 2016 r. Biuro Prezesa ANR sporządziło korektę łącznego sprawozdania Rb-N za IV kwartały 2015 r., głównie w związku z korektą z dnia 3 marca 2016 r. jednostkowego sprawozdania Rb-N dotyczącego Oddziału oraz Zasobu WRSP; korekta sporządzona przez Biuro Prezesa ANR nastąpiła na skutek błędnej kwalifikacji należności (w szczególności w ANR OT w Poznaniu) do odpowiednich pozycji tego sprawozdania; zmiany w sprawozdaniu łącznym polegały na m.in. zmniejszeniu pozostałych należności o kwotę 10.318,4 tys. zł i środków pieniężnych o 0,9 tys. zł oraz zwiększeniu należności wymagalnych o kwotę 786,6 tys. zł i należności z tytułu kredytów i pożyczek o kwotę 7.802,5 tys. zł.

Prezes Agencji, pismem z dnia 28 kwietnia 2015 r., w wyniku kontroli wykonania planów finansowych ANR i Zasobu WRSP w 2014 r. zobowiązał dyrektorów oddziałów terenowych ANR do m.in. zwiększenia nadzoru nad prawidłowością kwalifikacji zdarzeń gospodarczych i sporządzania sprawozdań. Wobec stwierdzenia kolejnych przypadków nieprawidłowości w tym zakresie za 2015 r. w ANR OT w Poznaniu, Prezes ANR – pismem z dnia 30 marca 2016 r. – zobowiązał Dyrektora tego oddziału do zorganizowania właściwej kontroli sporządzanych przez oddział sprawozdań. W szczególności zobowiązał do zwiększenia nadzoru nad prawidłowością kwalifikacji należności oraz wydatków na bezzwrotną pomoc finansową. Jednocześnie zobowiązano Dyrektora do przekazania informacji do Biura Prezesa o sposobie realizacji powyższych zaleceń do dnia 30 kwietnia 2016 r.

Dane ujęte w sprawozdaniach sporządzonych przez Biuro Prezesa ANR i cztery oddziały terenowe ANR w Olsztynie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu:

- z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej za IV kwartał 2015 r. (Rb-35),
  - z wykonania określonego w ustawie budżetowej na rok 2015 planu finansowego agencji wykonawczej za IV kwartał 2015 r. (Rb-40),
  - sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. o stanie:
    - a) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
    - b) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z),
  - z wykonania planu finansowego ANR i Zasobu WRSP w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

W przypadku ANR OT w Poznaniu nieprawidłowo wykazano w Rb-35 i Rb-40 stan środków własnych i obcych. Stan środków obcych (wadia, kaucje i inne) na początek i koniec okresu sprawozdawczego wykazano na podstawie danych z księgowych kont rozrachunkowych zamiast kont dotyczących rachunków bankowych środków wydzielonych (różnice wynoszą odpowiednio 80,3 tys. zł i 86,9 tys. zł w Zasobie WRSP i 6,5 tys. zł w Oddziale). Stan środków własnych na początek i koniec okresu sprawozdawczego został ustalony na podstawie wyliczeń matematycznych, a nie danych dotyczących środków pieniężnych pozostałej ewidencji księgowej kont zespołu 1 (różnice wynoszą odpowiednio 80,3 tys. zł i 86,9 tys. zł w Zasobie WRSP i 6,5 tys. zł na początek okresu sprawozdawczego w Oddziale). Było to niezgodne z instrukcją sporządzania sprawozdań określoną w załączniku nr 37 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej. W wydzielonych wierszach „K 150” i „P 150” wykazuje się bowiem stan środków pieniężnych, a nie stan rozrachunków.

5. Księgi rachunkowe

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. istniała możliwość odstąpienia od badania ksiąg rachunkowych w agencjach wykonawczych z następujących powodów: sprawozdanie finansowe przez trzy ostatnie lata otrzymywało pozytywną opinię biegłego rewidenta i w ciągu badanego okresu nie nastąpiła zmiana na stanowisku głównego księgowego ani wykorzystywanego systemu finansowo-księgowego. W związku z powyższym w Biurze Prezesa ANR ograniczono się do badania zasad (polityki) rachunkowości co do ich zgodności z wymaganiami określonymi w ustawie o rachunkowości. Badanie ksiąg przeprowadzono natomiast w pięciu kontrolowanych Oddziałach Terenowych ANR.

W Agencji Nieruchomości Rolnych obowiązywały opracowane i zatwierdzone do stosowania procedury kontroli finansowo-księgowej dokumentów. Dokumentacja dotycząca zasad rachunkowości spełniała wymagania określone w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

Kontrola ksiąg rachunkowych w oddziałach terenowych Agencji wykazała m.in.:

- brak rzetelnego opisu operacji gospodarczych w 95 pozycjach (na kwotę 14,2 tys. zł), co było niezgodne z art. 23 ust. 2 pkt 3 oraz art. 24 ust. 2 i 4 ustawy o rachunkowości (ANR OT we Wrocławiu),
- nieujęcie w sześciu zapisach księgowych (na 128 zapisów badanych) na łączną kwotę 154,5 tys. zł, daty wystawienia dokumentu, co było niezgodne z art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy o rachunkowości (ANR OT w Olsztynie),
- dokonanie poprawek wewnętrznego dowodu księgowego (375,8 tys. zł) niezgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy o rachunkowości (ANR OT we Wrocławiu),
- ujmowanie zdarzeń gospodarczych w niewłaściwych okresach sprawozdawczych, co było niezgodne z art. 6 i art. 20 ust.1 ustawy o rachunkowości (ANR OT we Wrocławiu – 0,6 tys. zł, Olsztynie – 278,6 tys. zł i Poznaniu – 1,5 tys. zł),
- księgowanie operacji gospodarczych (70,3 tys. zł) pod niewłaściwą datą, co było niezgodne z art. 23 ust. 2 pkt 1 ustawy o rachunkowości (ANR OT w Poznaniu),
- ewidencjonowanie operacji gospodarczych w okresie od stycznia do listopada 2015 r. z pominięciem kont rozrachunkowych, co było niezgodne z polityką (zasadami) rachunkowości ustalonymi w ANR; dotyczyło to ewidencji prowadzonej w ANR OT w Olsztynie, tj. 1.389 zapisów w księgach Agencji na łączną kwotę 2.522,2 tys. zł i 7.569 zapisów w księgach Zasobu WRSP na łączną kwotę 33.859,6 tys. zł.

Ustalenia powyższe nie miały wpływu na rzetelność ksiąg rachunkowych i sporządzanych na ich podstawie sprawozdań za IV kwartał 2015 r.

W toku kontroli ustalono także nieprawidłowości, które miały wpływ na sprawozdawczość, ale zostały skorygowane przez jednostkę kontrolowaną (ANR OT w Poznaniu), co opisano w punkcie dotyczącym sprawozdawczości.

6. Wykonanie zadań

W 2015 r. w Agencji realizowano zadania określone w art. 6 ust. 1 pkt 1–7 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, dotyczące w szczególności: tworzenia oraz poprawy struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych, restrukturyzacji, prywatyzacji i zagospodarowania mienia rolnego Skarbu Państwa oraz zadania określone odrębnymi przepisami.

Na dzień 1 stycznia 2015 r. w Zasobie WRSP było 1.495.227 ha gruntów. W 2015 r. powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP zwiększyła się o 59 ha w wyniku wprowadzenia do systemu informatycznego ANR służącego do ewidencji gruntów, danych pochodzących z innych systemów ewidencji, związanych ze zmianami geodezyjno-prawnymi, korektami dotyczącymi przejęcia gruntów w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o kształtowaniu ustroju rolnego³⁹. W 2015 r. wykazano również w ewidencji gruntów sprzedaż 545 ha dokonaną w 2014 r.

W 2015 r. rozdysponowano grunty (sprzedano lub przekazano nieodpłatnie) o powierzchni 88.359 ha, w tym sprzedano 76.703 ha, a 11.656 ha zostało m.in. przekazane jednostkom samorządu terytorialnego, Lasom Państwowym, regionalnym zarządom gospodarki wodnej oraz kościelnym osobom prawnym, w związku z art. 24 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

W 2015 r. sprzedaż gruntów stanowiła 75,6% wielkości zaplanowanej do sprzedaży (w liczbie 101.500 ha). Powierzchnia gruntów sprzedanych w 2015 r. była o 36% niższa niż w 2014 r. Przeciętna cena sprzedaży 1 ha gruntów rolnych wyniosła 29.546 zł i była o 15% wyższa od uzyskanej w 2014 r. Jedną z głównych przyczyn niższej sprzedaży nieruchomości gruntowych od założeń planowych, pomimo wzrostu przeciętnej ceny sprzedaży, było wstrzymanie sprzedaży nieruchomości przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, niska skuteczność przetargów oraz przedłużenie procedury sprzedaży w związku z zaistniałymi wątpliwościami, co do poprawności sporządzanych operatów szacunkowych i kierowania ich celem zaopiniowania przez organizacje zawodowe rzeczoznawców majątkowych.

Spośród sprzedanych w 2015 r. gruntów, 43.055 ha (56%) zbyto w trybie bezprzetargowym – głównie na rzecz dotychczasowych dzierżawców (osób fizycznych) – na podstawie prawa pierwszeństwa nabycia. Średnia powierzchnia gruntów sprzedanych w 2015 r. osobom fizycznym wyniosła 5,8 ha na 1 umowę, a sprzedaż dotychczasowym dzierżawcom – 17,9 ha na umowę. Inną formą udostępniania gruntów na powiększanie gospodarstw rodzinnych było organizowanie przez Agencję przetargów ograniczonych na sprzedaż i dzierżawę. W 2015 r. Agencja przeprowadziła ogółem 2.777 przetargów ograniczonych na sprzedaż 24.637 ha oraz 1.643 przetargów na dzierżawę 22.887 ha gruntów Zasobu WRSP, w wyniku, których wyłoniono nabywców na 14,5 tys. ha i dzierżawców na 21,6 tys. ha.

W ramach realizacji ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, Agencja w 2015 r. złożyła dziesięć oświadczeń o skorzystaniu z prawa pierwokupu nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni 1.265 ha.

Na koniec 2015 r., po uwzględnieniu ww. korekt w ewidencji, powierzchnia gruntów pozostających w Zasobie WRSP wyniosła 1.406.382 ha i pozostawała w następujących formach zagospodarowania:

- w dzierżawie było 1.023.939 ha (o 65.447 ha mniej niż na koniec 2014 r.),

³⁹ Dz. U. poz.1433, ze zm.

- w wieczystym użytkowaniu – 52.272 ha (o 158 ha więcej niż na koniec 2014 r.),
- w trwałym zarządzie – 20.238 ha (o 67 ha więcej niż na koniec 2014 r.),
- w innym zagospodarowaniu (dożywotnie użytkowanie, bezumowne użytkowanie, użyczenie) – 15.171 ha (o 1.238 ha więcej niż na koniec 2014 r.),
- obce grunty (głównie grunty pod wodami) stanowiły 45.026 ha (o 5.929 ha mniej niż na koniec 2014 r.)⁴⁰,
- do rozdysponowania pozostawało 249.736 ha (o 18.932 ha mniej niż na koniec 2014 r.).

W 2015 r. Agencja sprzedała 470 lokali mieszkalnych (73% planowanej liczby 645), tj. o 91 mniej niż w 2014 r. oraz nieodpłatnie przekazała 422 lokali mieszkalnych na rzecz gmin i spółdzielni mieszkaniowych, stosownie do art. 44 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Średnia cena sprzedanego lokalu mieszkalnego wyniosła 13.917 zł (z uwzględnieniem obniżek przysługujących nabywcom) i była o 5.117 zł wyższa od ceny planowanej w wysokości 8.800 zł. Powodem niezrealizowania w pełni założeń planowych była niska atrakcyjność lokali mieszkalnych oraz trudna sytuacja materialna rodzin zajmujących lokale będące własnością Zasobu WRSP.

W 2015 r. Agencja sprzedała cztery nieruchomości o powierzchni 33,6 ha z Zasobu WRSP w związku z realizacją prawa do rekompensaty w zamian za pozostawione nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁴¹.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. Agencja wykonywała prawo z udziałów w stosunku do 42 spółek⁴² wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie wykazu spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej⁴³.

W 2015 r. ANR uzyskała ogółem 5.000 tys. zł dywidendy za rok 2014 z tytułu posiadanych udziałów w 16 spółkach (spośród 43 spółek) – w wysokości jednostkowej od 20 tys. zł do 2.500 tys. zł.

Łączny wynik finansowy netto ww. spółek za 2015 r., według danych za IV kwartał 2015 r., wyniósł 38.339,8 tys. zł i był niższy od zysku osiągniętego za 2014 r. o 65.802,4 tys. zł.

W planach finansowych w układzie zadaniowym na 2015 r. przyjęto do realizacji dla ANR i Zasobu WRSP w ramach funkcji 5. Ochrona praw i interesów Skarbu Państwa zadanie: 5.1. Gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa, podzadanie pn. Przekształcenia własnościowe (prywatyzacja), działanie pn. Gospodarowanie mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Ustalonym celem było „Zbycie poprzez sprzedaż i nieodpłatne przekazanie mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa”, miernikiem realizacji celu był udział powierzchni sprzedanych i nieodpłatnie przekazanych w danym roku w powierzchni gruntów Zasobu na początku roku (w %). Wartość miernika w planie na 2015 r. wyniosła 7,4%, a jego wykonanie za 2015 r. – 5,6%. Uzyskanie niższej wartości miernika od planowanego wynikało z mniejszej od zakładanej na 2015 r. o 24,4% powierzchni sprzedanych gruntów Zasobu WRSP.

⁴⁰ W 2015 r. w stosunku do 2014 r. nastąpiło zwiększenie zagospodarowania z tytułu bezumownego użytkowania z 10.940 ha do 11.900 ha, tj. o 960 ha (o 8,8%).

⁴¹ Na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1090).

⁴² W 2015 r. doszło do połączenia dwóch spółek z o.o.: Stajniny Koni „Iwno” i Stajniny Koni „Golejewko” w jeden podmiot o nazwie Stajniny Koni „Iwno” Sp. z o.o.

⁴³ Dz. U. Nr 161, poz. 974, ze zm.

IV. Informacje dodatkowe

Wystąpienia pokontrolne zostały skierowane w okresie od dnia 29 marca 2016 r. do dnia 26 kwietnia 2016 r. i dotyczyły wszystkich sześciu skontrolowanych jednostek organizacyjnych Agencji Nieruchomości Rolnych, tj.: Biura Prezesa, Oddziałów Terenowych w: Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

Kontrolowana działalność została oceniona pozytywnie w czterech jednostkach, a w dwóch dokonano oceny opisowej.

Wykaz ocen kontrolowanej działalności przedstawiono w załączniku 5 do Informacji.

Do wystąpień pokontrolnych po kontrolach w Oddziałach Terenowych w Poznaniu i Wrocławiu zostały złożone w dniu 18 maja 2016 r. zastrzeżenia.

W związku z kontrolą w Oddziale Terenowym we Wrocławiu, Dyrektor Oddziału zgłosił 21 zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń w dniu 2 czerwca 2016 r. przez właściwą komisję rozstrzygającą, pięć zastrzeżeń zostało uznanych w całości, trzy w części, a 13 zastrzeżeń oddalono.

W związku z kontrolą w Oddziale Terenowym w Poznaniu, Prezes ANR zgłosił 19 zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń w dniu 6 czerwca 2016 r. przez właściwą komisję rozstrzygającą, cztery zastrzeżenia zostały uznane w całości, osiem zastrzeżeń uznano w części, a siedem zastrzeżeń oddalono.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli m.in. wniosła o:

- prowadzenie działań windykacyjnych wobec dłużników zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie wewnętrznymi procedurami,
- rzetelne rozpatrywanie spraw dotyczących udzielania ulg w spłacie należności Zasobu WRSP,
- sporządzania sprawozdań w zakresie operacji finansowych Rb-N oraz sprawozdań budżetowych Rb-35 zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi,
- niezwłoczne przekazywanie ogłoszeń o udzieleniu zamówienia do publikacji w Biuletynie Zamówień Publicznych lub Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej,
- rzetelne sporządzanie protokołów z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w szczególności poprzez zamieszczanie w nich kompletnych informacji, zgodnych z dokumentami źródłowymi.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w ANR OT w Poznaniu, NIK rozważy skierowanie zawiadomień o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, o których mowa:

- w art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wobec dokonania w 2015 r. wydatków na zakup energii elektrycznej z pominięciem przepisów Prawa zamówień publicznych,
- w art. 16 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wobec dokonania zapłaty grzywny, jako skutku uchylania się od wykonania zobowiązania polegającego na realizacji robót remontowo-budowlanych, nałożonego nakazem konserwatora zabytków.

Załączniki

Załącznik 1. Wykonanie planu finansowego Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 r.

CZĘŚĆ A Plan finansowy w układzie memoriałowym

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
		w tysiącach złotych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	STAN NA POZĄTEK ROKU:	0	x	x				
1.	Środki obrotowe, w tym:	34 709	14 800	14 800	30 588	88,1	206,7	206,7
1.1.	Środki pieniężne	32 782	12 095	12 095	28 203	86,0	233,2	233,2
1.2.	Należności, w tym:	1 262	2 400	2 400	1 719	136,2	71,6	71,6
1.3.	Zapasy		40	40	95		237,5	237,5
2.	Zobowiązania, w tym:	68 608	12 800	12 800	29 528	43,0	230,7	230,7
2.1.	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów							
2.2.	wymagalne							
II	PRZYCHODY OGÓŁEM	375 495	267 200	267 200	269 596	71,8	100,9	100,9
1.	Przychody z prowadzonej działalności, z tego:	103 452	1 070	1 070	3 420	3,3	319,6	319,6
1.1.	Pozostałe	103 452	1 070	1 070	3 420	3,3	319,6	319,6
2.	Pozostałe przychody, w tym:	272 043	266 130	266 130	266 176	97,8	100,0	100,0
2.1.	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek)	2 943	330	330	376	12,8	113,8	113,8
2.2.	Środki na koszty funkcjonowania Agencji	269 100	265 800	265 800	265 800	98,8	100,0	100,0
III	KOSZTY OGÓŁEM	350 044	264 800	264 800	241 656	69,0	91,3	91,3
1.	Koszty funkcjonowania	350 044	264 800	264 800	241 656	69,0	91,3	91,3
1.1.	Amortyzacja	6 141	8 000	8 000	5 569	90,7	69,6	69,6
1.2.	Materiały i energia	10 911	14 500	14 500	9 723	89,1	67,1	67,1
1.3.	Remonty	2 909	4 800	4 800	3 250	111,7	67,7	67,7
1.4.	Pozostałe usługi obce	21 256	29 250	29 250	24 257	114,1	82,9	82,9
1.5.	Wynagrodzenia, z tego:	160 492	161 050	161 050	160 502	100,0	99,7	99,7
1.5.1.	osobowe	155 791	156 300	156 300	155 978	100,1	99,8	99,8
1.5.2.	bezosobowe	4 701	4 750	4 750	4 524	96,2	95,2	95,2
1.5.3.	pozostałe							
1.6.	Składki, z tego na:	27 175	29 600	29 600	27 087	99,7	91,5	91,5
1.6.1.	ubezpieczenie społeczne	24 563	25 900	25 900	24 566	100,0	94,8	94,8
1.6.2.	Fundusz Pracy	2 612	3 700	3 700	2 521	96,5	68,1	68,1
1.6.3.	Fundusz Emerytur Pomostowych							
1.7.	Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań							
1.8.	Podatki i opłaty, w tym:	2 074	3 300	3 300	1 668	80,4	50,6	50,6
1.8.1.	podatek akcyzowy							
1.8.2.	podatek od towarów i usług (VAT)	79	200	200	95	119,6	47,3	47,3
1.8.3.	opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	167	300	300	167	99,9	55,6	55,6
1.8.4.	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	474	600	600	434	91,6	72,4	72,4
1.8.5.	opłaty na rzecz budżetu państwa	5	30	30		5,8	1,0	1,0
1.9.	Pozostałe koszty funkcjonowania	119 086	14 300	14 300	9 599	8,1	67,1	67,1
2.	Koszty realizacji zadań, w tym:							
2.1.	- środki przekazane innym podmiotom							
3.	Pozostałe koszty, w tym:							

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
		w tysiącach złotych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.1.	Środki na wydatki majątkowe							
IV	WYNIK BRUTTO (II - III)	25 451	+ 2 400	+ 2 400	27 940	110	1164,2	1164,2
V	OBOWIAZKOWE OBCIĄŻENIA WYNIKU FINANSOWEGO	22 647	1 400	1 400	23 433	103	1673,8	1673,8
1.	Podatek dochodowy od osób prawnych							
2.	Pozostałe obciążenia wyniku finansowego	22 647	1 400	1 400	23 433	103	1673,8	1673,8
VI	WYNIK NETTO (IV - V)	2 804	+ 1 000	+ 1 000	4 507	161	450,7	450,7
VII	DOTACJE Z BUDŻETU PAŃSTWA		x	x				
1.	Dotacje ogółem, z tego:							
1.1.	– podmiotowa							
1.2.	– przedmiotowa							
1.3.	– celowa							
1.4.	– celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - bieżące							
1.4.1.	w tym: na współfinansowanie							
1.5.	– na inwestycje i zakupy inwestycyjne							
1.6.	– celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - majątkowe							
1.6.1.	w tym: na współfinansowanie							
VIII	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE	5 819	9 000	9 000	8 544	147	94,9	94,9
IX	ŚRODKI PRZYZNANE INNYM PODMIOTOM							
X	STAN NA KONIEC ROKU:		x	x				
1.	Środki obrotowe, w tym:	30 588	17 800	17 800	31 277	102	175,7	175,7
1.1.	Środki pieniężne	28 203	15 845	15 845	29 051	103	183,3	183,3
1.2.	Należności, w tym:	1 719	1 400	1 400	1 047	61	74,8	74,8
1.3.	Zapasy		40	40	52		130,4	130,4
2.	Zobowiązania, w tym:	62 773	10 600	10 600	30 438	48	287,2	287,2
2.1.	wymagalne							

CZĘŚĆ B Plan finansowy w układzie kasowym

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
		w tysiącach złotych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	STAN ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK ROKU	32 782	12 095	31 142	28 203	86,0	233,2	90,6
II	DOCHODY	270 914	267 400	267 400	267 807	98,9	100,2	100,2
1.	Dotacje z budżetu państwa ogółem, z tego:							
1.1.	– podmiotowa							
1.2.	– przedmiotowa							
1.3.	– celowa							
1.4.	– celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - bieżące,							
	w tym na współfinansowanie							
1.5.	– celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - majątkowe,							
	w tym na współfinansowanie							
1.6.	– na inwestycje i zakupy inwestycyjne							
2.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej							
3.	Środki otrzymane od innych jednostek sektora finansów publicznych							
4.	Pozostałe dochody, z tego:	270 914	267 400	267 400	267 807	98,9	100,2	100,2
4.1.	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek)	558	330	330	360	64,5	109	109
4.2.	Środki na koszty funkcjonowania Agencji	269 100	265 800	265 800	265 800	98,8	100	100
4.3.	Pozostałe	1 256	1 270	1 270	1 647	131,2	129,7	129,7
III.	WYDATKI	275 493	263 650	282 697	266 959	96,9	101,3	94,4
1.	Wydatki na funkcjonowanie, z tego:	243 292	251 050	251 050	235 784	96,9	93,9	93,9
1.1.	Materiały i energia	10 858	13 900	12 900	9 938	91,5	71,5	77,0
1.2.	Remonty	2 896	4 300	4 300	3 262	112,6	75,9	75,9
1.3.	Pozostałe usługi obce	21 487	28 000	28 000	24 541	114,2	87,6	87,6
1.4.	Wynagrodzenia	160 866	161 050	161 050	160 014	99,5	99,4	99,4
1.4.1.	osobowe	156 174	156 300	156 300	155 497	99,6	99,5	99,5
1.4.2.	bezosobowe	4 692	4 750	4 750	4 516	96,3	95,1	95,1
1.4.3.	pozostałe							
1.5.	Składki	27 633	28 900	28 900	26 639	96,4	92,2	92,2
1.5.1.	na ubezpieczenie społeczne	24 979	25 900	25 900	24 152	96,7	93,2	93,2
1.5.2.	na Fundusz Pracy	2 654	3 000	3 000	2 488	93,7	82,9	82,9
1.5.3.	na Fundusz Emerytur Pomostowych							
1.5.4.	pozostałe							
1.6.	Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań							
1.7.	Podatki i opłaty, w tym:	2 218	1 550	2 550	1 892	85,3	122,1	74,2
1.7.1.	podatek akcyzowy							
1.7.2.	podatek od towarów i usług (VAT)	243	400	400	255	104,8	63,7	63,7
1.7.3.	podatek CIT							
1.7.4.	opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	178	300	300	168	94,3	56,0	56,0
1.7.5.	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	443	600	600	478	107,9	79,7	79,7
1.7.6.	opłaty na rzecz budżetu państwa		30	30			0,8	0,8
1.8.	Pozostałe wydatki na funkcjonowanie	17 334	13 350	13 350	9 498	54,8	71,1	71,1
2.	Wydatki majątkowe	5 883	9 000	9 000	8 528	145,0	94,8	94,8
3.	Wydatki na realizację zadań							
4.	Środki przyznane innym podmiotom							

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
		w tysiącach złotych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
5.	Wpłata do budżetu państwa (np. z zysku, nadwyżki środków finansowych)	26 318	3 600	22 647	22 647	86,1	629,1	100,0
6.	Pozostałe wydatki							
IV	WYNIK (II-III)	-4 579	3 750	-15 297	848	-18,5	22,6	-5,5
V	Kasowo zrealizowane przychody							
VI	Kasowo zrealizowane rozchody							
VII	STAN ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC ROKU (I+IV+V-VI)	28 203	15 845	15 845	29 051	103,0	183,3	183,3
VIII	Zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty	1 840	1 900	1 900	1 814	98,6	95,5	95,5

Część C Dane uzupełniające

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
		w tysiącach złotych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	28 126	15 845	15 845	29 059	103,3	183,4	183,4
1.1.	– depozyty overnight (O/N)	28 126	15 845	15 845	29 059	103,3	183,4	183,4
1.2.	– depozyty terminowe							

Załącznik 2. Wykonanie planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2015 r.
CZĘŚĆ A

Lp.	Wyszczególnienie	2014	2015			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan	Plan	wykonanie			
			wg ustawy budżetowej	po zmianach				
w tysiącach złotych						%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	PRZYCHODY OGÓLEM	4 360 525	3 512 700	3 543 700	3 411 559	78,2	97,1	96,3
1.	Przychody własne	4 360 525	3 512 700	3 543 700	3 411 559	78,2	97,1	96,3
1.1.	przychody ze sprzedaży mienia Zasobu	3 406 164	2 782 000	2 782 000	2 633 296	77,3	94,7	94,7
1.2.	przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu	435 171	415 400	415 400	400 697	92,1	96,5	96,5
1.3.	inne przychody z gospodarowania mieniem Zasobu	135 564	65 000	65 000	86 231	63,6	132,7	132,7
1.4.	przychody finansowe	383 626	250 300	281 300	291 335	75,9	116,4	103,6
1.4.1.	– odsetki	255 568	220 300	220 300	225 937	88,4	102,6	102,6
1.4.2.	– dywidendy	5 000	5 000	5 000	5 000	100	100	100
1.4.3.	– inne	123 058	25 000	56 000	60 398	49,1	241,6	107,9
1.5.	pozostałe przychody							
II	KOSZTY OGÓLEM	3 259 490	2 168 800	2 199 800	3 088 457	94,8	142,4	140,4
1.	Przekazy zewnętrzne	2 384 459	1 365 500	1 365 500	2 384 922	100	174,7	174,7
1.1.	Różnica między środkami uzyskanymi z gospodarowania Zasobem w danym roku obrotowym a środkami wydatkowanymi na realizację zadań obciążających mienie Zasobu	2 080 747	534 800	534 800	1 479 296	71,1	276,6	276,6
1.2.	Zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego	303 712	830 700	830 700	905 626	298,2	109	109
2.	Środki na koszty funkcjonowania Agencji	269 100	265 800	265 800	265 800	98,8	100	100
3.	Koszty gospodarowania mieniem Zasobu, z tego:	605 931	537 500	568 500	437 735	72,2	81,4	77
3.1.	amortyzacja	65 813	64 000	64 000	57 106	86,8	89,2	89,2
3.2.	materiały i energia	5 304	8 500	8 500	4 302	81,1	50,6	50,6
3.3.	usługi obce	71 481	95 000	95 000	67 580	94,5	71,1	71,1
3.4.	bezwrotna pomoc finansowa	44 978	60 000	60 000	39 530	87,9	65,9	65,9
3.5.	pozostałe koszty rodzajowe	4 139	7 000	7 000	3 311	80	47,3	47,3
3.6.	pozostałe koszty operacyjne	142 381	120 000	151 000	122 527	86,1	102,1	81,1
3.7.	podatki i opłaty	55 773	63 000	63 000	44 687	80,1	70,9	70,9
3.8.	koszty finansowe	216 062	120 000	120 000	98 693	45,7	82,2	82,2
	– płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań							
	– inne	216 062	120 000	120 000	98 693	45,7	82,2	82,2
III	WYNIK (I - II)	1 101 035	+ 1 343 900	+ 1 343 900	323 102	29,3	24	24
IV	LIMIT PORECZEŃ I GWARANCJI KREDYTOWYCH		10 000	10 000				
V.	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE (realizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego)	7 183	30 000	180 000	56 776	790,4	189,3	31,5

CZĘŚĆ B Dane uzupełniające

Lp.	Treść ²⁾	2014	2015			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	plan wg ustawy budżetowej	plan po zmianach	wykonanie			
		w tysiącach złotych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	STAN ŚRODKÓW NA POCZĄTEK OKRESU	548 951	99 599	673 245	624 802	113,8	627,3	92,8
II	WPLYWY Z ZAGOSPODAROWANIA MIENIA ZASOBU	2 950 939	2 284 300	2 284 300	2 954 537	100,1	129,3	129,3
1.	Ze sprzedaży mienia Zasobu	2 438 917	1 883 400	1 883 400	2 509 688	102,9	133,3	133,3
2.	Z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu	453 322	370 900	370 900	398 678	87,9	107,5	107,5
3.	Inne z działalności w zakresie gospodarowania i rozporządzania mieniem Zasobu, w tym:	58 700	30 000	30 000	46 172	78,7	153,9	153,9
3.1.	– odsetki	20 891	10 500	10 500	14 778	70,7	140,7	140,7
III	WYDATKI OGÓLEM	2 876 694	2 194 400	2 768 046	2 400 044	83,4	109,4	86,7
1.	Przekazy zewnętrzne, z tego:	2 315 276	1 344 600	1 918 246	1 829 458	79	136,1	95,4
1.1.	wpłata do budżetu państwa	1 956 111	511 100	1 084 746	1 084 747	55,5	212,2	100
1.1.1.	wpłata za rok poprzedni	455 111	6 100	579 746	579 747	127,4	9504	100
1.1.2.	zaliczki za rok bieżący	1 501 000	505 000	505 000	505 000	33,6	100	100
1.2.	zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego	359 165	833 500	833 500	744 712	207,3	89,3	89,3
2.	Środki na koszty funkcjonowania Agencji	269 100	265 800	265 800	265 800	98,8	100	100
3.	Wydatki w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu, z tego:	292 318	584 000	584 000	304 786	104,3	52,2	52,2
3.1.	inwestycje i remonty	52 938	280 000	280 000	78 424	148,1	28	28
3.1.1.	inwestycje i remonty dotyczące mienia Zasobu	47 542	250 000	100 000	46 706	98,2	18,7	46,7
3.1.2.	realizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	5 396	30 000	180 000	31 719	587,8	105,7	17,6
3.2.	bezwrotna pomoc finansowa	44 851	60 000	60 000	39 486	88	65,8	65,8
3.3.	utrzymanie mienia niezagospodarowanego	52 707	62 000	62 000	48 930	92,8	78,9	78,9
3.4.	wydatki związane z rozdysponowaniem mienia	35 341	52 000	52 000	34 206	96,8	65,8	65,8
3.5.	pozostałe wydatki, z tego:	106 481	130 000	130 000	103 738	97,4	79,8	79,8
3.5.1.	wsparcie programu restrukturyzacji strategicznych spółek hodowlanych							
3.5.2.	wpłaty do US z tytułu VAT	76 687	85 000	85 000	71 484	93,2	84,1	84,1
3.5.3.	inne wydatki	29 794	45 000	45 000	32 254	108,3	71,7	71,7
IV	RÓŻNICA WPLYWÓW I WYDATKÓW (poz. II - III)	74 245	89 900	-483 746	554 493	746,8	616,8	-114,6
	Różnica wpływów i wydatków do odprowadzenia w roku następnym	579 747	29 800	29 800	974 296	168,1	3269,4	3269,4
V	POZOSTAŁE PRZEPLYWY	1 606			6	0,4		
1.	Splata pożyczek	1 606	5 000	5 000	6	0,4	0,1	0,1
2.	Udzielanie pożyczek		-5 000	-5 000				
3.	Pozostałe rozrachunki							
VI	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC OKRESU	624 802	189 499	189 499	1 179 301	188,7	622,3	622,3

ZALICZKI NADWYŻKI za rok bieżący (w tys. zł)	2014	2015			3:2	5:3	5:4
	Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
termin	w tysiącach złotych				%		
1	2	3	4	5	6	8	9
30.04	100 000	50 000	50 000	50 000	50	100	100
30.07	150 000	100 000	100 000	100 000	66	100	100
30.10	100 000	50 000	50 000	50 000	50	100	100
10.12	1 151 000	305 000	305 000	305 000	26	100	100
rozliczenie zaliczki do przekazania w roku następnym	579 747	29 800	29 800	974 296	5,1	3269,4	3269,4

ZASILENIE FUNDUSZU REKOMPENSACYJNEGO (w tys. zł)	2014	2015			3:2	5:3	5:4
	Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
1	w tysiącach złotych				%		
2	3	4	5	6	7	8	
wpłata za IV kwartał, płatna do końca stycznia roku następnego	31 100	63 500	63 500	63 500	204,2	100	100
wpłata za I kwartał	20 000	20 000	20 000	20 000	100	100	100
wpłata za II kwartał	100 000	100 000	100 000	100 000	100	100	100
wpłata za III kwartał	209 000	650 000	650 000	650 000	311	100	100

CZĘŚĆ C Informacje dodatkowe

Lp.	Treść ²⁾	2014	2015			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	wykonanie			
1	2	w tysiącach złotych				%		
3	4	5	6	7	8	9		
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	621 805	189 499	189 499	1 181 896	190,1	623,7	623,7
1.1.	– depozyty overnight (O/N)	301 805	189 499	189 499	259 896	86,1	137,1	137,1
1.2.	– depozyty terminowe	320 000			922 000	288,1		

Załącznik 3. Zatrudnienie (w pełnych etatach) i wynagrodzenia w ANR

Wyszczególnienie	2014			2015					9:4
	Wykonanie			Plan		Wykonanie			
	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne wynagrodzenie miesięczne na 1 etat	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne wynagrodzenie miesięczne na 1 etat	
	osób	tys. zł	zł	osób	tys. zł	osób	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem Agencja, w tym:	1 839	155 791	7 060	1 900	161 050	1 814	155 978	7 165	101
Oddziały ANR, z tego:	1 649	129 520	6 545	1 704		1 624	129 451	6 643	101
Dyrektorzy, Zastępcy	34,2	7 387	17 999			33,2	7 066	17 736	99
Główni Księgowi	10,9	2 150	16 440			11	2 183	16 540	101
Pozostali pracownicy	1 603,9	119 983	6 234			1 579,8	120 202	6 341	102
Biuro Prezesa, z tego:	190	26 271	11 522	196		190	26 527	11 635	101
Prezes	1	311*)	25 909**)	1		1,1	376***)	28 461**)	110
Wiceprezes	1	281*)	23 381**)	1		1	291*)	24 268**)	104
Główny Księgowy	1	288*)	23 997**)	1		1	294*)	24 524**)	102
Dyrektorzy, Zastępcy	20,4	4 920	20 098			21,2	5 269	20 711	103
Pozostali pracownicy	166,6	20 471	10 240			165,7	20 297	10 208	100

*) W tym nagroda roczna

***) Przeciętne miesięczne wynagrodzenie bez nagród dla Prezesa w 2014 r. i 2015 r. wyniosło 20.727 zł (bez wynagrodzenia za okres od 20.11.2015 r. do 31.12.2015 r. p.o. Prezesa)

***) Przeciętne miesięczne wynagrodzenie bez nagrody dla Wiceprezesa w 2014 r. wyniosło 19.047 zł, a w 2015 r. 19.518 zł, (Wiceprezes otrzymał zasiłek chorobowy ZUS w 2014 r. w wysokości 3.838 zł, a w 2015 r. 1.220 zł)

***) Przeciętne miesięczne wynagrodzenie zasadnicze bez nagrody dla Głównego Księgowego w 2014 r. wyniosło 19.664 zł, a w 2015 r. 19.691 zł

****) W tym nagroda roczna i nagroda jubileuszowa

Załącznik 4. Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnej i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Oceny wykonania planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa dokonano stosując kryteria⁴⁴ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 roku⁴⁵.

Przychody P: 3.681.155 tys. zł

Wydatki W: 2.667.003 tys. zł

Łączna kwota G: 6.348.158 tys. zł (kwota przychodów + kwota wydatków)

Waga przychodów w łącznej kwocie: $Wp = P : G = 0,5799$

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4201$

Nieprawidłowości w przychodach: kwota 1.612,8 tys. zł (0,04% łącznej kwoty przychodów) – nierzetelne przeprowadzenie postępowania w sprawie odroczenia terminu płatności należności.

Ocena cząstkowa przychodów: (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: kwota 535,8 tys. zł (0,02% łącznej kwoty wydatków) – niestosowanie ustawy Prawo zamówień publicznych, zapłacenie grzywny nałożonej przez konserwatora zabytków, odsetki od nieuregulowanego w terminie podatku od nieruchomości i podatku rolnego oraz poniesienie innych dodatkowych wydatków w związku z nieprawidłową realizacją zadań przez pracowników ANR.

Ocena cząstkowa wydatków: (5)

Wynik końcowy Wk: $5 \times 0,5799 + 5 \times 0,4201 = 5$

⁴⁴ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁴⁵ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>

Załącznik 5. Wykaz jednostek objętych kontrolą

Lp.	Nazwa jednostki	Osoba odpowiedzialna za kontrolowaną działalność		Ocena kontrolowanej działalności*
		Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	
1.	Biuro Prezesa Agencji	Waldemar Humięcki	Prezes ANR od 14 stycznia 2016 r., p.o. Prezesa Agencji od 20 listopada 2015 r. do 14 stycznia 2016 r.	P
2.	Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Olsztynie			P
3.	Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Poznaniu			O
4.	Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Szczecinie	Leszek Świętochowski	Prezes Agencji do 20 listopada 2015 r.	P
5.	Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych we Wrocławiu			O
6.	Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Warszawie			P

* Użyte skróty oznaczają: P – ocena pozytywna, O – ocena opisowa.

Załącznik 6. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
10. Sejmowa Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
11. Minister Finansów
12. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
13. Prezes Agencji Nieruchomości Rolnych